सिकाइ निरन्तरता अभियान

सिकाइ सहयोगका लागि अभिभावक समूह

सन्दर्भ :

बालबालिकाको पहिलो पाठशाला घर हो भने आमाबाबु पहिलो शिक्षक हुन् । परिवारका सदस्यहरूबाट सिकेर नै बालबालिकाको शारीरिक, मानसिक एवम् समाजिक पक्षको विकास हुन्छ । जीवनलाई सहज बनाउन विद्यालय शिक्षाको आवश्यकता पर्ने हुँदा बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गरेर शिक्षित बनाइन्छ । बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गर्दैमा अभिभावकको दायित्व पूरा हुदैन । विद्यार्थीहरू शिक्षकसँग विहान १० बजेदेखि दिउँसो ४ बजेसम्म केवल ६ घण्टा मात्र रहन्छन् भने बाँकी १८ घण्टा त अभिभावकसँग नै हुने हुँदा विद्यार्थीको पठनपाठन सुधारमा अभिभावकको महत्त्वपूर्ण भूमिका हुन्छ । विद्यालयमा सिकाएर मात्र बालबालिकाको पढाइ पूरा नहुने हुँदा उनीहरूलाई घरमा पढ्ने वातावरण सिर्जना गर्नु अभिभावकको कर्तव्य हुन आउँछ । अझ विपद्मा विद्यालय सञ्चालन हुन नसकेको समयमा बालबालिकाको सिकाइ सुनिश्चितता गर्न अभिभावक स्वयम् सजग बन्नु पर्ने हुन्छ । शिक्षाको गुणस्तर वृद्धिका लागि विद्यालय तथा घरमा बालबालिकाको अध्ययन गर्ने बानी विकास गर्दै सिकाइ निरन्तरतामा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ अभिभावकहरूको समूह बनाई परिचालन गरिने कार्यक्रम सिकाइ सहयोगका लागि अभिभावक समूह हो । यसलाई छोटकरीमा अभिभावक समूह पनि भन्न सकिन्छ । विद्यार्थीको अध्ययनमा निरन्तरता र सुधार ल्याउन प्रत्येक अभिभावकलाई सङ्गठित र सशक्तकरण गर्दै सक्रिय सहभागिताको सुनिश्चितता गर्नु यो कार्यक्रमको लक्ष्य हो ।

महत्व :

बालबालिकाको सिकाइ निरन्तरता र सुधारमा अभिभावक समूहको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । खास गरी यो कार्यक्रमको महत्त्व यस प्रकार छन् । जस्तै :

- विद्यालय प्रशासन, शिक्षक, अभिभावक र विद्यार्थी बिच सुमधुर सम्बन्ध कायम गरी बालबालिकाको सिकाइमा सुधार गर्न,
- कारणबस लामो समयसम्म विद्यालय बन्द रहन गएको अवस्थामा अभिभावकमार्फत् बालबालिकाको सिकाइलाई निरन्तरता दिन,
- विद्यालयद्वारा सञ्चालित कार्यक्रमहरूका सम्बन्धमा अभिभावकलाई जानकारी दिन तथा सहभागी गराउन,
- अभिभावकको अवस्था पहिचान गरी बालबालिकाको सिकाइमा सहयोग पुग्ने किसिमका सिप विकासका लागि बैठक, छलफल, अन्तरक्रिया तथा तालिम सञ्चालन गर्न,
- निश्चित टोल क्षेत्रभित्रका अभिभावकको समूह बन्ने हुँदा उनीहरूको परिवेश अनुसार बालमैत्री सिकाइ वातावरण तयार गर्न,
- अभिभावक समूहलाई आम सञ्चार माध्यममा सहजै जोडी पठनपाठनसम्बन्धी सूचना सम्प्रेषण गर्न,
- बालबालिकाको सिकाइसम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानमा अभिभावकहरूलाई सहभागी गराउन ।

नेपाल सरकार
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र

SMC Federation of Nepal

cnt
ने.शि.म.

Nepal Education Cluster
नेपाल शिक्षा समूह

unicef

प्रभावकारी प्रयोग :

- विद्यालयले अभिभावकहरूको अभिलेख तयार गरी भूगोल, चालचलन, भाषा संस्कृति आदि सामिप्यताका आधारमा एक परिवार एक सदस्य हुने गरी १५ देखि २० परिवारको अभिभावक टोल समूह (आवश्यक रूपमा कक्षागत वा तहगत) तथा सो समूहका लागि सम्पर्क शिक्षक तय गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट पारित गर्ने,
- टोल समूहको भेलाले सदस्यहरू मध्येबाट एक जना संयोजक र एकजना उपसंयोजक चयन गर्ने,
- टोल समूहको बैठकबाट बालबालिकाको सिकाइ सहयोग, हालको अवस्थामा वैकल्पिक शिक्षाको प्रभावकारी प्रयोग मुख्य हुने गरी कार्ययोजना निर्माण तथा लागु गर्ने,
- कार्ययोजना सँगसँगै अभिभावकले बालबालिकाको सिकाइ अवसर सुनिश्चित गर्नका लागि बालबालिकालाई घरमा दिनु पर्ने समय तथा सिकाइ वातावरणसम्बन्धी अभिभावकको आचारसंहिता तयार गरी लागु गराउने,
- टोल समूहलाई प्रभावकारी परिचालन गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सम्पर्क शिक्षकमार्फत् तालिम तथा गोष्ठीको आयोजना गर्ने,
- टोल समूहको बैठक कम्तीमा दुई हप्ताको एकपटक बस्ने तथा निर्णय प्रक्रिया प्रजातान्त्रिक र सहभागितामूलक बनाउने,
- टोल समूहमा प्रत्येक सदस्यले आफ्ना बालबालिकाले त्यो अवधिमा गरेको प्रगति विवरण प्रस्तुत तथा छलफल गर्ने,
- टोल समूहले गरेका काम कारवाहीको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

पहुँच

- विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाको घरटोलमा उनीहरूका अभिभावक आमा, बुवा, बाजे, बजै, दाजु, भाउजु, दिदीहरूको टोल अभिभावक समूह गठन हुनेछ,
- प्रत्येक अभिभावक समूहबाट एकजना महिला अनिवार्य पर्ने गरी दुई दुई जना रहेको एउटा वडा अभिभावक समूह तयार हुनेछ,
- विद्यालय व्यवस्थापन समितिले तोकेको समिति सदस्यको अध्यक्षतामा विद्यालय अभिभावक समूह गठन गरिने छ जसमा शिक्षक अभिभावक सङ्घ, शिक्षक, विद्यार्थीका प्रतिनिधिहरू र वडा अभिभावक समूह प्रमुख सदस्य हुनेछन् ।

शिक्षकमा आवश्यक सिप

सिकाइ सहयोगका लागि अभिभावक समूहलाई उचितरूपमा परिचालन गर्न शिक्षकमा प्रभावकारी सञ्चार सिप, समूह परिचालन, अभिलेखीकरण, बहुविधागत शिक्षण सिपहरूको आवश्यकता पर्छ ।